

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/80/2006

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA I OPINIE O PRZYSPIESZONYM TRYBIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

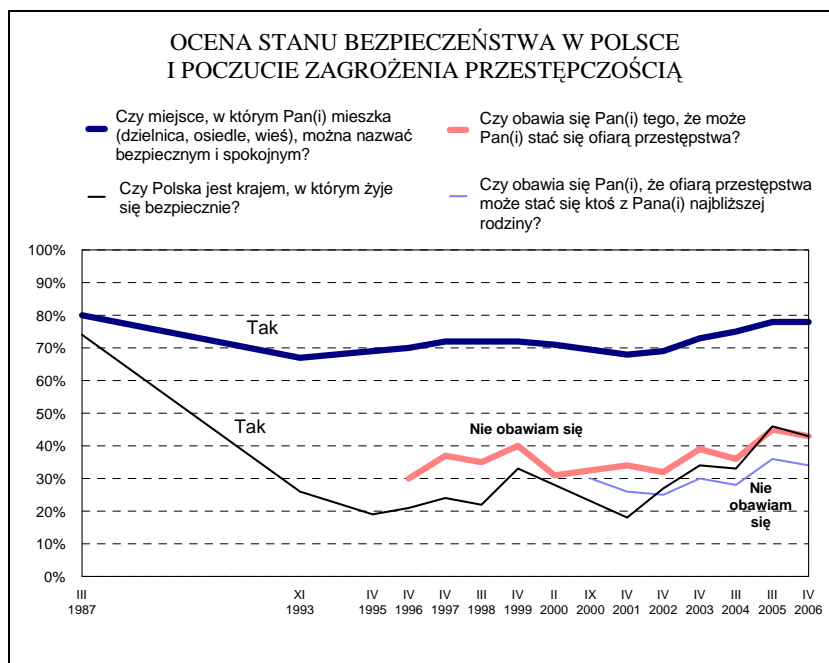
WARSZAWA, MAJ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

- Utrzymuje się zaobserwowana w zeszłym roku wyraźna poprawa opinii o stanie bezpieczeństwa w kraju i w miejscu zamieszkania. Mimo iż nieco spadł odsetek badanych postrzegających Polskę jako kraj, w którym żyje się bezpiecznie, nadal jest on wyższy niż w kilkunastu poprzednich latach. W stosunku do ubiegłego roku nie zmieniła się ocena stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

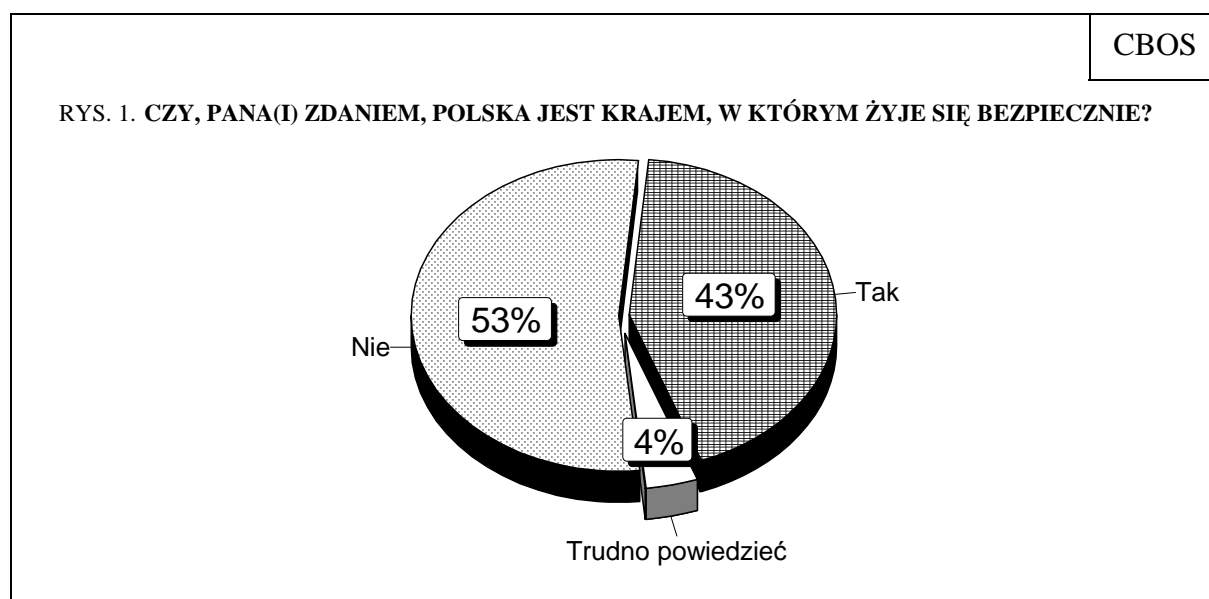

- Na niższym poziomie niż w latach ubiegłych utrzymuje się lęk Polaków o bezpieczeństwo swoje i osób najbliższych, mimo że deklarowany jest nieco częściej niż w 2005 roku. Niemniej jednak w miastach liczących więcej niż pół miliona mieszkańców tylko 14% badanych nie odczuwa żadnych obaw o bezpieczeństwo własne i swoich najbliższych.
- Zdecydowana większość ankietowanych (74%) uważa, że powołanie całodobowych sądów, rozpatrujących w trybie przyspieszonym drobne sprawy karne, przyczyniłoby się do zmniejszenia przestępczości. Skuteczność takiej procedury kwestionuje jedynie co szósty respondent (16%).

Monitorując rokrocznie poczucie bezpieczeństwa obywateli bierzemy pod uwagę dwa aspekty tego zjawiska: opinie badanych o ogólnym stanie bezpieczeństwa w kraju i w miejscu zamieszkania oraz skalę i stopień odczuwania przez nich zagrożenia przestępczością dla siebie i swoich najbliższych.

OPINIE O OGÓLNYM STANIE BEZPIECZEŃSTWA W KRAJU

Na początku kwietnia¹ nieco ponad dwie piąte badanych uważało, że w Polsce żyje się bezpiecznie, a więcej niż połowa była przeciwnego zdania.

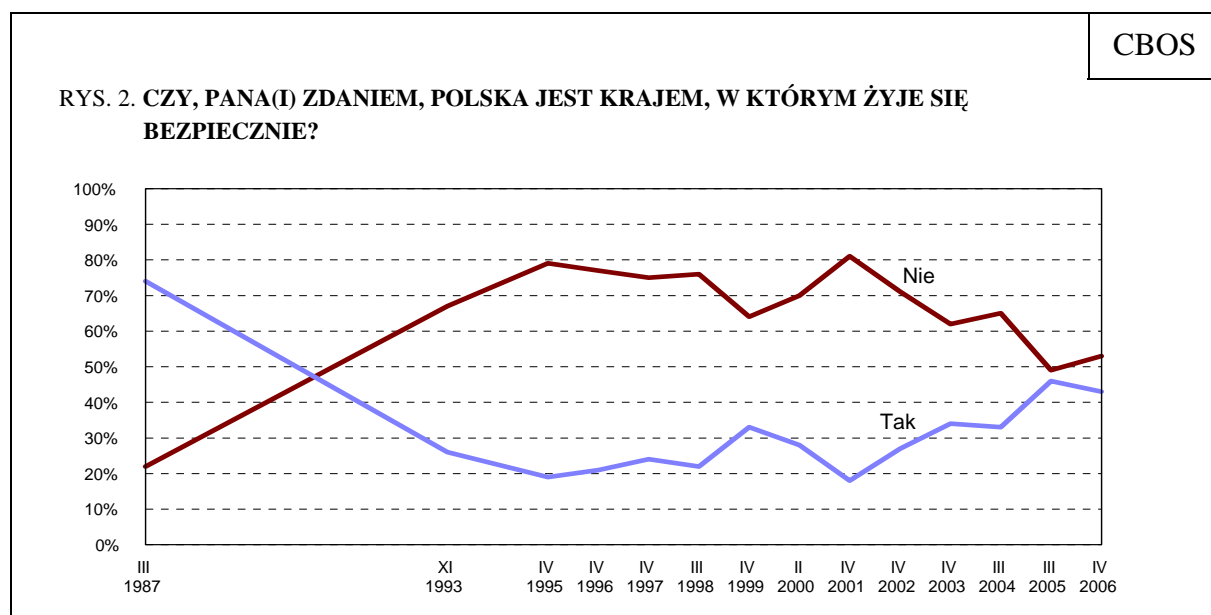
Na oceny stanu bezpieczeństwa w skali kraju nie wpływa wiek badanych ani poziom ich wykształcenia. Nie notujemy też różnic środowiskowych, związanych z wielkością i charakterem miejsca zamieszkania czy przynależnością społeczno-zawodową.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (191) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 kwietnia 2006 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W stosunku do roku poprzedniego zauważamy niewielki, 4-punktowy wzrost liczby respondentów przekonanych o dużym zagrożeniu przestępczością w Polsce i 3-punktowy spadek liczby badanych czujących się bezpiecznie. Są to jednak nadal wyniki znacznie lepsze niż w latach dziewięćdziesiątych.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	III '87	XI '93	IV '95	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06
	w procentach													
Tak	74	26	19	21	24	22	33	28	18	27	34	33	46	43
Nie	22	67	79	77	75	76	64	70	81	71	62	65	49	53
Trudno powiedzieć	4	7	2	2	1	2	4	2	1	2	4	2	5	4

Pominięto „trudno powiedzieć”

Analizując dynamikę opinii o ogólnym stanie bezpieczeństwa w kraju należy sobie przede wszystkim uświadomić, że stan ten jest oceniany głównie na podstawie wiadomości czerpanych z mediów, a w znacznie mniejszym stopniu odzwierciedla bezpośrednie, codzienne obserwacje i doświadczenia badanych.

Odpowiedzi na pytanie, czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, informują nas więc przede wszystkim o pewnym stereotypie dotyczącym stanu bezpieczeństwa i tylko pośrednio mogą się wiązać z faktycznym zagrożeniem przestępczością

w kraju. Od początku lat dziewięćdziesiątych w świadomości społecznej zdecydowanie dominował stereotyp Polski jako kraju niestwarzającego warunków bezpiecznego życia dla swoich mieszkańców.

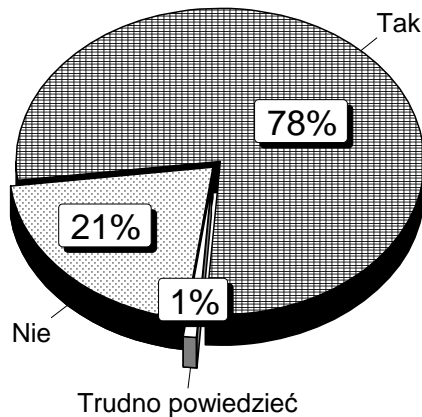
Stereotyp ten, swego rodzaju „czarna legenda”, ukształtował się pod wpływem znacznego wzrostu i zmiany charakteru przestępczości, będącego - ogólnie mówiąc - produktem ubocznym przemian gospodarczych i politycznych w kraju. Jego zakorzenieniu się w świadomości społecznej paradoksalnie sprzyjał też swobodny obieg informacji. Wolne i jednocześnie skomercjalizowane media nie szczędziły sensacyjnych informacji o różnego rodzaju działaniach przestępczych, co szczególnie silnie oddziaływało na świadomość nieprzyzwyczajonych do tego odbiorców.

„Czarny wizerunek” Polski jako kraju, w którym jest duże zagrożenie przestępczością, panował - a nawet rozprzestrzenił się w społecznej świadomości - do początku bieżącej dekady, kiedy to w roku 2001 aż cztery piąte badanych uznało Polskę za kraj, w którym życie nie jest bezpieczne. Od tego momentu obserwujemy powolne kurczenie się społecznego zasięgu tego stereotypu, jednak w ciągu trzech następnych lat badani uważający Polskę za kraj, którego mieszkańcy mogą czuć się bezpiecznie, nadal byli w zdecydowanej mniejszości. W roku ubiegłym nastąpiła kolejna wyraźna zmiana. Liczba osób uważających Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie, niemal zrównała się z liczbą nadal postrzegających Polskę jako kraj o dużym zagrożeniu przestępczością. W bieżącym roku wprawdzie ponownie nieco wzrosła przewaga opinii o Polsce jako kraju niebezpiecznym do życia, nie jest to jednak przewaga tak wyraźna jak w kilkunastu poprzednich latach.

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

Stan bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, a więc w swoim bezpośrednim otoczeniu, badani oceniają o wiele lepiej niż w skali całego kraju. Nieco ponad trzy czwarte Polaków (78%) określa swoje miejsce zamieszkania jako bezpieczne i spokojne, a tylko co piąty (21%) twierdzi, że mieszka w otoczeniu, które nie daje mu poczucia bezpieczeństwa.

RYS. 3. CZY MIEJSCE, W KTÓRYM PAN(I) MIESZKA, MOŻNA NAZWAĆ BEZPIECZNYM I SPOKOJNYM?

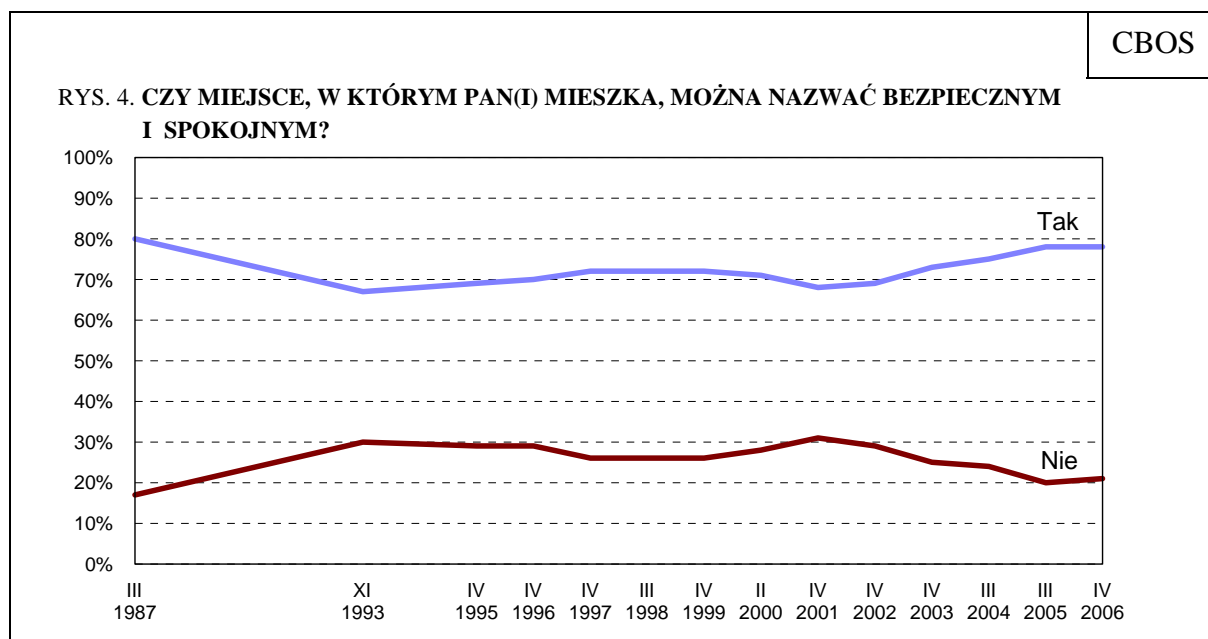

Poczucie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu w znacznym stopniu zależy od charakteru i wielkości zamieszkiwanej miejscowości. Mieszkańcy wsi na ogół czują się u siebie bezpiecznie - aż 91% z nich określa swoje miejsce zamieszkania jako bezpieczne i spokojne. W nieco mniejszym stopniu (81% wskazań) poczucie bezpieczeństwa deklarują ludzie zamieszkujący najmniejsze miasta (do 20 tysięcy ludności). W miastach średnich i dużych niemal co trzeci mieszkaniec nie czuje się bezpiecznie (patrz tabela aneksowa).

Oceny stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania są niemal takie same jak w roku ubiegłym, lepsze zaś niż w latach poprzednich.

Tabela 2

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	III '87	XI '93	IV '95	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06
	w procentach													
Tak	80	67	69	70	72	72	72	71	68	69	73	75	78	78
Nie	17	30	29	29	26	26	26	28	31	29	25	24	20	21
Trudno powiedzieć	3	3	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	1

Pominięto „trudno powiedzieć”

Dynamika poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania kształtuje się inaczej niż dynamika opinii o stanie bezpieczeństwa w skali kraju. Liczba ankietowanych oceniających swoje miejsce zamieszkania jako bezpieczne i spokojne w roku 1987 spadła z czterech piątych ogółu do około dwóch trzecich w roku 1993, jednak był to spadek nieporównanie mniejszy niż spadek przekonania, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. W całym okresie objętym badaniem zdecydowana większość Polaków miała poczucie, że żyje w spokojnym i bezpiecznym otoczeniu. Przekonanie takie umocniło się w ostatnich dwóch latach, zrównując się niemal ze stanem z roku 1987.

Zwraca uwagę również to, że w pierwszym sondażu na ten temat, w 1987 roku, badani oceniający swoją miejscowość jako bezpieczną i spokojną tylko w niewielkim stopniu przeważali nad stwierdzającymi, że także Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Tymczasem od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy dużą rozbieżność między poczuciem bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i w skali kraju. Opinia, że miejsce zamieszkania badanego jest bezpieczne i spokojne, jest mniej więcej dwuipółkrotnie częstsza niż opinia, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Wtedy to właśnie ukształtował się „czarny wizerunek” Polski jako kraju o dużym zagrożeniu przestępczością.

Rozbieżność między oceną stanu bezpieczeństwa w skali kraju a oceną w skali miejsca zamieszkania jest potwierdzeniem przypuszczenia, iż w tym pierwszym przypadku mamy do czynienia ze stereotypem, głównie medialnym, częściowo tylko związanym z własnymi doświadczeniami badanych. Natomiast bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania oceniane jest przede wszystkim na podstawie bezpośredniej obserwacji respondentów, ich codziennych doświadczeń. Rzecz jasna nie oznacza to jednak, że poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania nie wpływa na opinie o zagrożeniu przestępczością w skali kraju.

Tabela 3

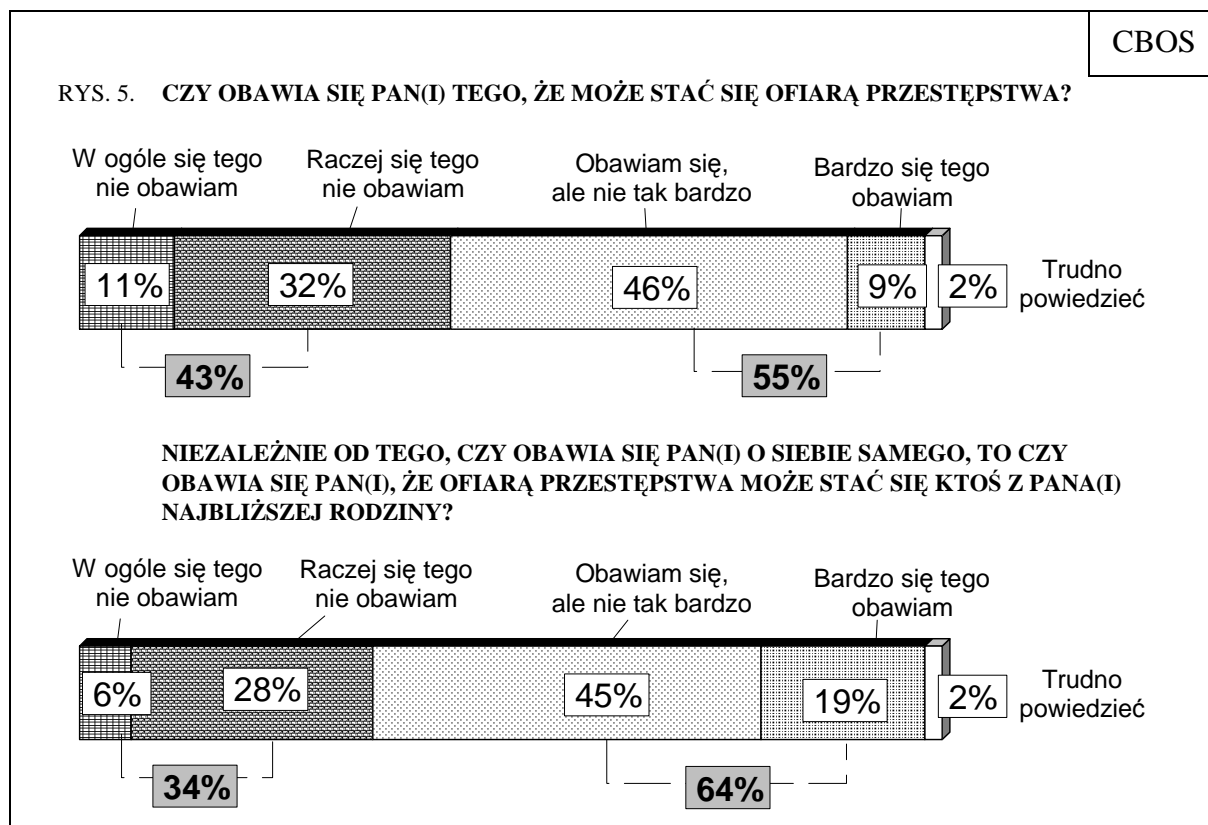
Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym*?	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	52	44	4
Nie	15	83	2
* Pominięto „trudno powiedzieć”			

Wśród ludzi przekonanych, że żyją w miejscu bezpiecznym i spokojnym, przeważa - choć nieznacznie - opinia, że także Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Z drugiej strony osoby, które czują się zagrożone w swoim miejscu zamieszkania, w olbrzymiej większości uważają Polskę za kraj, który nie daje swoim mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa.

POCZUCIE ZAGROŻENIA OSOBISTEGO

Niezależnie od sondowania opinii o stanie bezpieczeństwa w skali kraju i miejsca zamieszkania pytaliśmy badanych również o to, czy obawiają się o bezpieczeństwo własne i swych najbliższych.

Ponad połowa ankietowanych obawia się, by nie paść ofiarą przestępstwa, przy czym co szósty z nich (9% ogółu badanych) odczuwa silny lęk. Ale częściej niż o własne bezpieczeństwo badani żywią obawy o swoich najbliższych. Silny lęk przed tym, by ofiarą przestępstwa nie stał się ktoś z najbliższej rodziny, odczuwa niemal co piąty respondent (19%), dwukrotnie więcej, niż obawia się o bezpieczeństwo własne.

Odczuwanie osobistego zagrożenia i zagrożenia najbliższych jest zapewne pochodną przeświadczenia o stanie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu, a także opinią o stanie ogólnego bezpieczeństwa w kraju. Jednak oddziałują tutaj także inne czynniki (np. pewne cechy demograficzne czy też indywidualne cechy osobowości), toteż nie obserwujemy prostego przełożenia opinii i ocen o stanie bezpieczeństwa w kraju czy miejscu zamieszkania na indywidualne poczucie zagrożenia. Niemniej poprawie ocen stanu bezpieczeństwa w kraju i w najbliższym otoczeniu, jaka nastąpiła w ostatnich dwóch latach, towarzyszy także zmniejszenie się poczucia zagrożenia osobistego.

Tabela 4

Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	IV '96*	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06
	w procentach										
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2

* We wcześniejszym okresie pytanie to nie było zadawane

Tabela 5

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	IX 2000*	IV 2001	IV 2002	IV 2003	III 2004	III 2005	IV 2006
	w procentach						
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45
Bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2

* We wcześniejszym okresie pytanie to nie było zadawane

Obawy przed tym, by nie paść ofiarą przestępstwa lub by ofiarą przestępstwa nie stali się najbliżsi, mają przede wszystkim ci badani, którzy nie czują się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Tabela 6

Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?	Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
W ogóle się tego nie obawiam	13	4	0
Raczej się nie obawiam	36	18	14
Nie obawiam się	49	22	14
Obawiam się, ale nie tak bardzo	44	54	46
Bardzo się tego obawiam	5	23	22
Obawiam się	49	77	68
Trudno powiedzieć	2	1	18

Nawet wśród respondentów, którzy uważają swoje miejsce zamieszkania za bezpieczne i spokojne, co drugi obawia się o swoje bezpieczeństwo. Jednak na ogół są to niewielkie obawy, duże nasilenie lęku deklaruje tylko co dwudziesta osoba z tej grupy badanych. Oczywiście wśród tych, którzy uważają, że ich miejsce zamieszkania nie jest bezpieczne i spokojne, poczucie zagrożenia osobistego jest znacznie większe.

Jeśli natomiast chodzi o niepokój o najbliższych, to odczuwa go także zdecydowana większość badanych uważających, że mieszkają w spokojnym i bezpiecznym otoczeniu.

Tabela 7

Czy obawia się Pan(i) tego, że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z najbliższej rodziny?	Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
W ogóle się tego nie obawiam	7	2	0
Raczej się nie obawiam	31	16	26
Nie obawiam się	38	18	26
Obawiam się, ale nie tak bardzo	46	43	45
Bardzo się tego obawiam	14	37	29
Obawiam się	60	80	74
Trudno powiedzieć	2	2	0

Obawy zarówno o bezpieczeństwo własne, jak i najbliższych są w większym stopniu udziałem kobiet niż mężczyzn. Różnica ta dotyczy przede wszystkim nasilenia tych obaw. W obydwu przypadkach kobiety częściej niż mężczyźni deklarują odczuwanie silnego lęku (o bezpieczeństwo własne „bardzo” się obawia 12% kobiet i 7% mężczyzn, o bezpieczeństwo najbliższych - 22% kobiet i 15% mężczyzn).

Wiek w obydwu przypadkach nie różnicuje ani występowania poczucia zagrożenia, ani jego nasilenia. Istnieje natomiast pewne zróżnicowanie związane z wykształceniem. Badani najlepiej wykształceni deklarują większe niż pozostali nasilenie lęku o bezpieczeństwo swoje i najbliższych (patrz tabele aneksowe).

Najbardziej wyraźne różnice w nasileniu obaw o bezpieczeństwo własne i najbliższych związane są z wielkością miejsca zamieszkania. Podobnie było z ocenami stanu bezpieczeństwa w bezpośrednim otoczeniu, jednak w tamtym przypadku oceny były tym gorsze, im większą miejscowość zamieszkują ankietowani. Natomiast poczucie zagrożenia osobistego kształtuje się nieco inaczej.

Tabela 8

Miejsce zamieszkania	Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?						
	W ogóle się tego nie obawiam	Raczej się tego nie obawiam	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam	Obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach						
Wieś	13	35	48	44	7	51	1
Miasto do 20 tys.	14	36	50	39	7	46	4
- od 20 do 100 tys.	8	30	38	49	8	57	4
- od 101 do 500 tys.	9	31	40	47	13	60	0
- powyżej 500 tys.	6	21	27	57	15	72	1

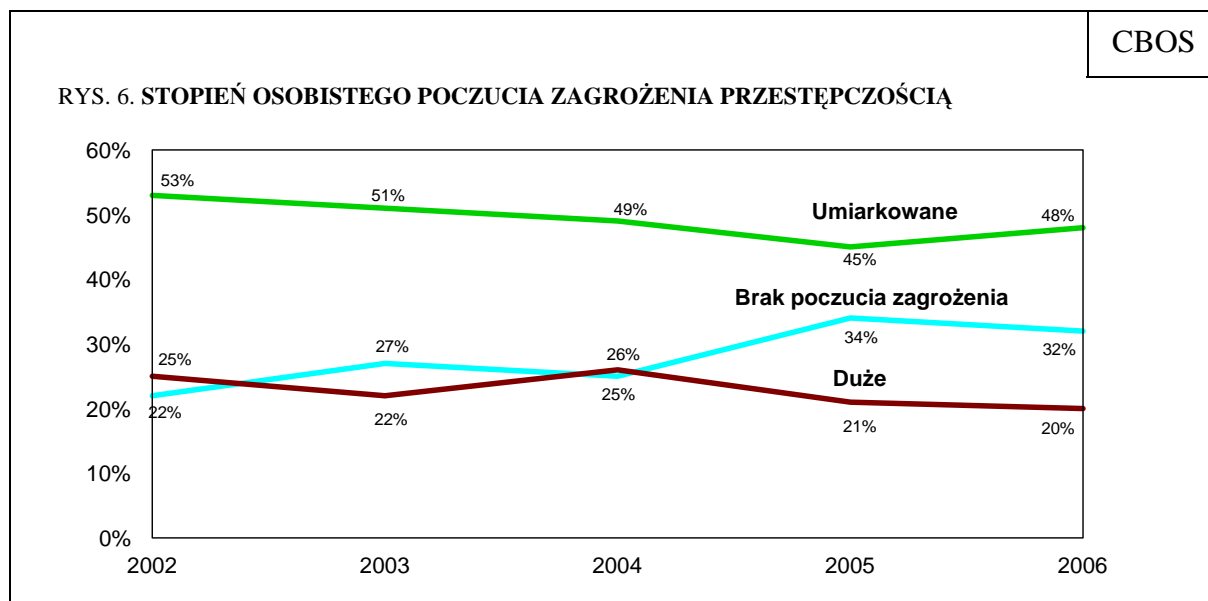
Na wsi i w małych miastach poczucie zagrożenia osobistego jest mniej więcej tak samo częste - dotyczy ono około połowy ich mieszkańców. Nasilenie obserwujemy w miastach średniej wielkości i dużych, ale nieprzekraczających pół miliona mieszkańców - odczuwanie obaw o bezpieczeństwo własne deklaruje tam około trzech piątych badanych. Natomiast w miastach największych prawie trzy czwarte ankietowanych obawia się, by nie paść ofiarą przestępstwa.

Pod względem deklaracji odczuwania lęku o najbliższych różnice między mieszkańcami różnych kategorii miejscowości w zasadzie zacierają się już po przekroczeniu rzędu wielkości 20 tysięcy ludności, choć największe miasta charakteryzują się szczególnie niewielką grupą ludzi nieodczuwających tego rodzaju lęku.

Tabela 9

Miejsce zamieszkania	Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?						
	W ogóle się tego nie obawiam	Raczej się tego nie obawiam	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam	Obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach						
Wieś	7	33	40	42	16	58	2
Miasto do 20 tys.	8	28	36	46	14	60	3
- od 20 do 100 tys.	4	23	27	52	18	70	2
- od 101 do 500 tys.	6	28	34	41	24	75	1
- powyżej 500 tys.	4	19	23	52	25	77	1

Na podstawie deklaracji dotyczących obaw o bezpieczeństwo własne i osób najbliższych określiliśmy stopień osobistego poczucia zagrożenia przestępczością. Za ludzi o dużym poczuciu zagrożenia uznaliśmy tych, którzy przynajmniej na jedno z omówionych wyżej pytań odpowiedzieli: „bardzo się tego obawiam”. Umiarkowane poczucie zagrożenia przypisaliśmy tym, którzy ani razu nie odpowiedzieli „bardzo się tego obawiam”, ale przynajmniej raz wybrali odpowiedź „obawiam się, ale nie tak bardzo”. Odpowiedzi na obydwa pytania: „w ogóle się tego nie obawiam” lub „raczej się tego nie obawiam”, potraktowaliśmy jako brak poczucia zagrożenia osobistego.

Okazuje się, że w sumie co trzeci Polak jest wolny od lęku o to, że on sam lub ktoś z jego najbliższych padnie ofiarą przestępstwa, co piąty natomiast odczuwa silny lęk. Niewielkie pogorszenie poczucia bezpieczeństwa w stosunku do roku ubiegłego dotyczy przede wszystkim deklaracji o stopniu umiarkowanym.

Kobiety równie często jak mężczyźni obawiają się o bezpieczeństwo swoje lub najbliższych, jednak te z nich, które odczuwają takie obawy, różnią się od mężczyzn ich nasileniem. U nich nieco częściej jest to duże poczucie zagrożenia.

Już wcześniej mówiliśmy o tym, że mieszkańcy dużych miast częściej obawiają się o bezpieczeństwo własne lub najbliższych. Zastosowanie łącznego wskaźnika poczucia zagrożenia przestępczością pokazuje, że tylko co siódmy mieszkaniec największych, ponadpółmilionowych miast nie odczuwa lęku o bezpieczeństwo swoje lub najbliższych.

Tabela 10

Miejsce zamieszkania	Osobiste poczucie zagrożenia przestępczością		
	duże	umiarkowane	brak poczucia zagrożenia
	w procentach		
Wieś	17	44	39
Miasto do 20 tys.	15	47	38
- od 21 tys. do 100 tys.	21	53	26
- od 101 tys. do 500 tys.	27	43	30
- powyżej 500 tys.	28	58	14

O dużym poczuciu zagrożenia nieco częściej niż pozostali mówią też respondenci mający od 35 do 44 lat. Może się to wiązać z tym, że ludzie w tym wieku najczęściej mają nieletnie dzieci i obawiają się o ich bezpieczeństwo. Podobny może być powód tego, że całkowity brak poczucia zagrożenia nieco rzadziej deklarują osoby młode i w wieku średnim niż starsze.

Całkowity brak poczucia zagrożenia notujemy tym częściej, im niższy poziom wykształcenia ankietowanych. Deklaruje go niemal dwie piąte badanych z wykształceniem podstawowym (39%) i tylko niespełna jedna piąta (18%) - z wyższym. Odpowiada temu tym większe umiarkowane poczucie zagrożenia, im wyższy poziom wykształcenia. Natomiast duże poczucie zagrożenia jest mniej więcej tak samo częste na wszystkich poziomach wykształcenia.

Na deklarowany stopień osobistego poczucia zagrożenia przestępczością duży wpływ mają własne doświadczenia odpowiadających. W ciągu pięciu lat poprzedzających nasz sondaż aż 37% badanych padło ofiarą jakiegoś przestępstwa; najczęściej była to kradzież lub włamanie. Wśród tych respondentów brak obaw o bezpieczeństwo własne lub najbliższych deklaruje o ponad połowę mniej osób niż wśród tych, którzy takie doświadczenia mają za sobą. Z drugiej strony duże poczucie zagrożenia przestępczością deklarują dwa razy częściej badani, którzy padli ofiarą przestępstwa, niż pozostali.

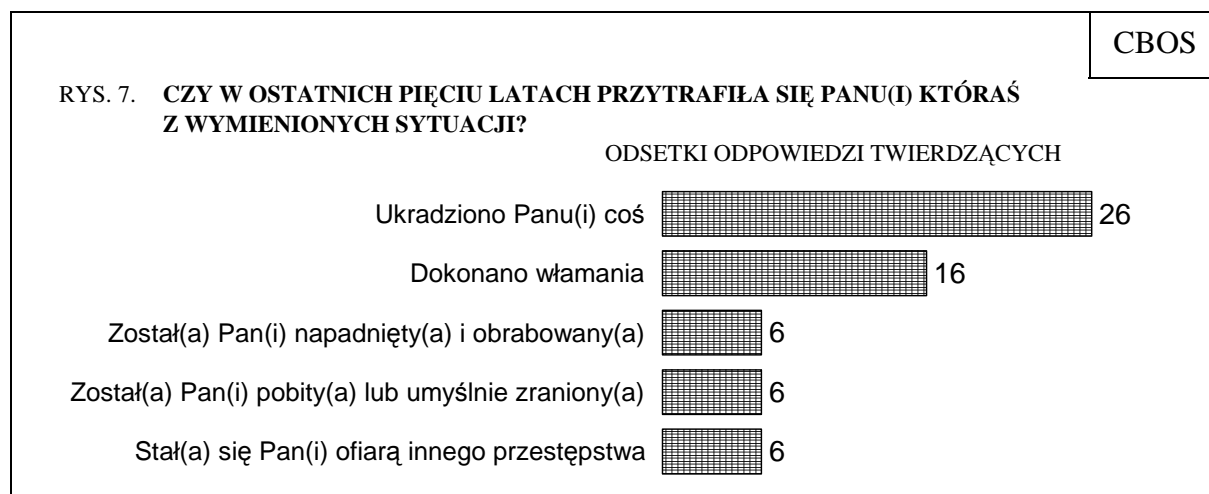
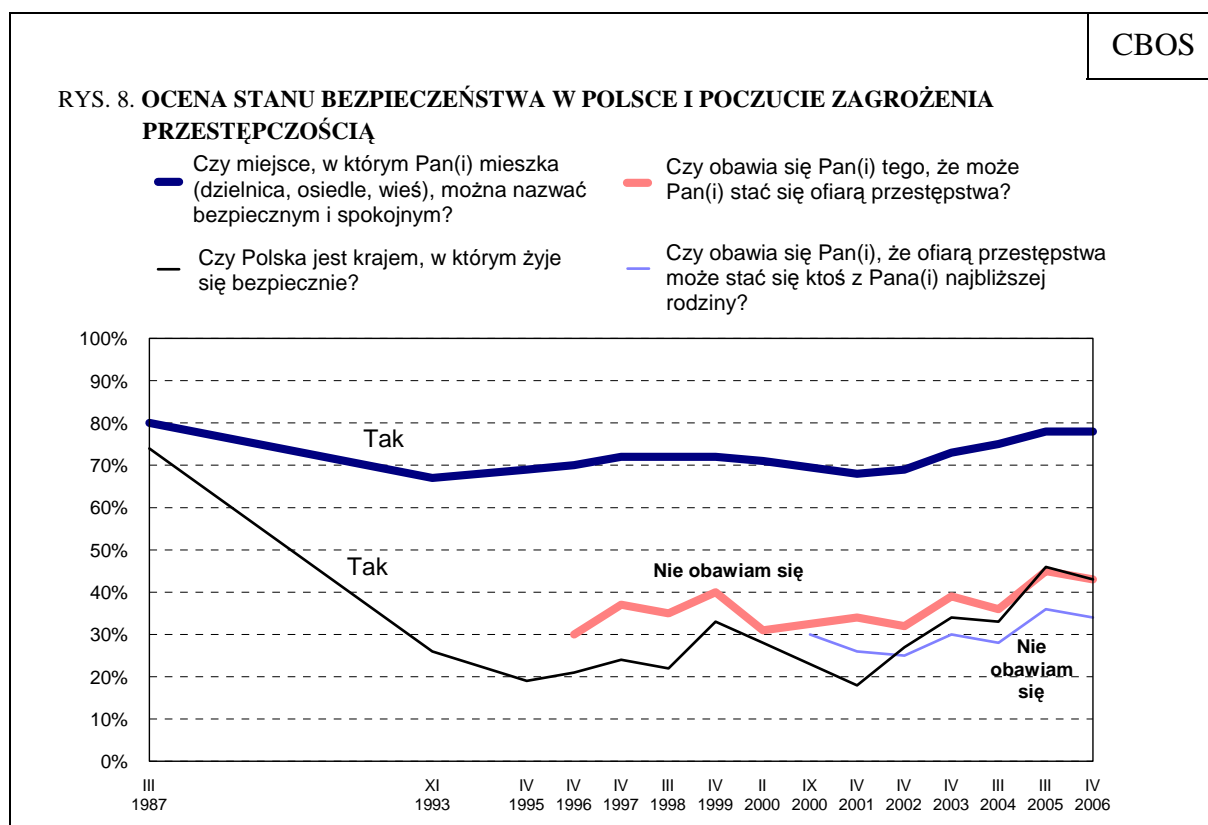

Tabela 11

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych sytuacji?	Osobiste poczucie zagrożenia przestępczością		
	duże	umiarkowane	brak poczucia zagrożenia
	w procentach		
Tak*	30	52	18
Nie	15	45	40

* Osoby, które padły ofiarą przynajmniej jednego z przestępstw wymienionych na rys. 7

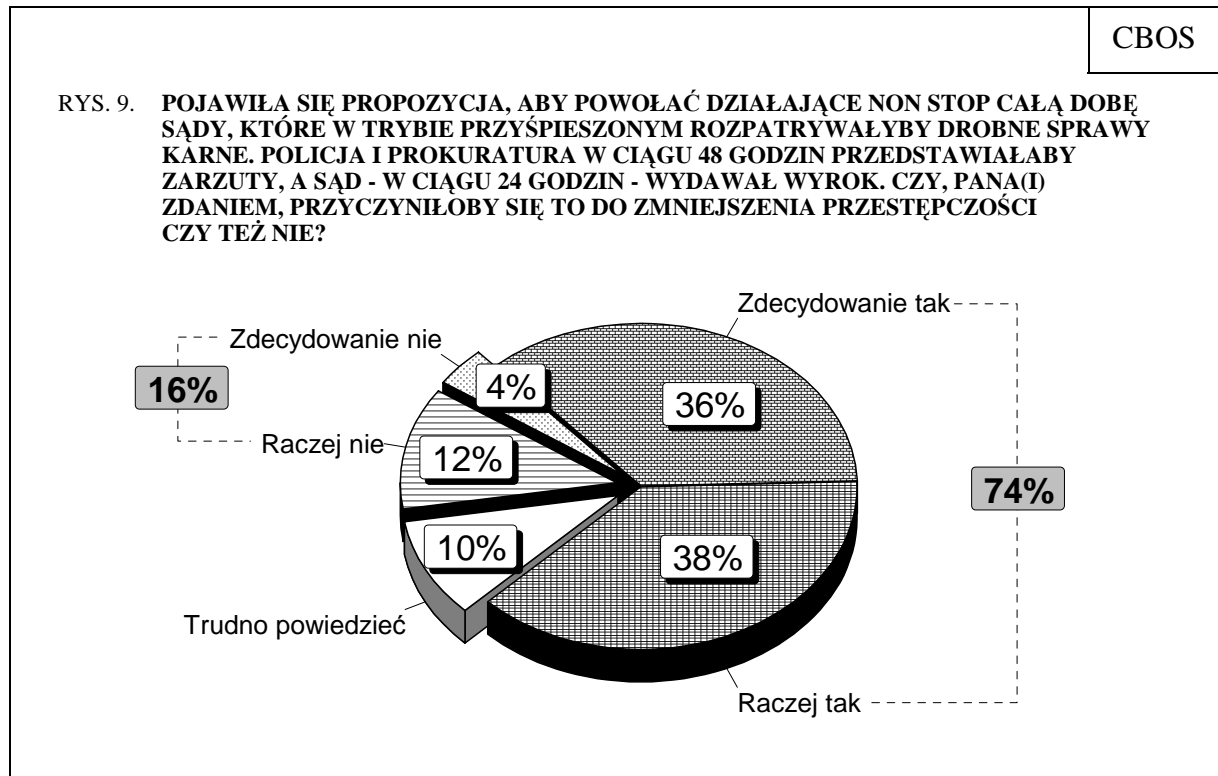
Ofiarą przestępstwa znacznie łatwiej paść w wielkim mieście niż w miasteczku czy na wsi. Wśród naszych badanych ma za sobą takie doświadczenie 27% mieszkańców wsi i tyle samo z małych miast, ale aż 57% respondentów z wielkich miast (powyżej 500 tys. ludności). Ofiarami działań przestępczych częściej były też osoby o dochodach rodziny większych niż średnie. Przynajmniej częściowo z tych właśnie przyczyn w naszej próbie znacznie więcej ofiar przestępstw znajdujemy wśród osób z wykształceniem średnim (44%) lub wyższym (48%) niż podstawowym (29%) czy zasadniczym zawodowym (30%).

Wszystkie cztery wskaźniki poczucia zagrożenia przestępczością zgodnie pokazują, że w ostatnich dwóch latach poczucie to w Polsce wyraźnie osłabło. Konstatacji tej nie zmienia lekkie obniżenie się trzech z tych wskaźników w bieżącym roku. Nadal bowiem Polacy czują się bezpieczniej niż w ostatnich kilkunastu latach. Przede wszystkim rzadziej podzielają opinię o Polsce jako kraju, w którym nie jest bezpiecznie.

OPINIE O TRYBIE PRZYŚPIESZONYM W ROZPATRYWANIU DROBNYCH SPRAW KARNYCH

Zapytaliśmy też badanych, czy całodobowe sądy, rozpatrujące w trybie przyśpieszonym drobne sprawy karne, przyczyniłyby się do zmniejszenia przestępczości.

W sumie trzy czwarte ankietowanych uważa wprowadzenie takiego trybu postępowania za skuteczny sposób walki z przestępczością. Wątpliwości ma jedynie co szósty badany i są one tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia odpowiadających. W skuteczność sądów całodobowych wątpi tylko co dziesiąty respondent z wykształceniem podstawowym (10%) i zasadniczym zawodowym (12%), co piąty z wykształceniem średnim (22%) i co czwarty (24%) - z wyższym. W grupach społeczno-zawodowych szczególnie wysokim poparciem takiego sposobu walki z przestępczością wyróżniają się kobiety - gospodynie domowe. Wśród badanych z tej grupy jedynie 2% uważa, że nie przyczyniłoby się to do zmniejszenia przestępczości. Z kolei najbardziej sceptyczni w tej kwestii są pracownicy umysłowi niższego szczebla (30%) oraz inteligencja i kadra kierownicza (25%).

Czynnikiem bardzo silnie różnicującym zapatrywania na skuteczność tego trybu postępowania okazała się częstotliwość praktyk religijnych, a także poglądy polityczne. Wśród badanych uczestniczących kilka razy w tygodniu w praktykach religijnych zaledwie 7% nie wierzy w skuteczność tej metody. Wśród odbywających praktyki religijne raz w tygodniu grupa sceptyków jest niemal dwa razy większa (13%), a następnie systematycznie rośnie, by wśród w ogóle niepraktykujących sięgnąć jednej trzeciej (32%). Jeśli zaś chodzi o poglądy polityczne, to badani o orientacji lewicowej trzykrotnie częściej wątpią w skuteczność takiego trybu postępowania niż osoby o poglądach prawicowych (30% wobec 10%).

Tabela 12

Potencjalne elektoraty*	Czy całodobowe sądy przyczyniłyby się do zmniejszenia przestępczości?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Samoobrona	85	7	8
PiS	79	13	8
PO	74	22	4
SLD	57	36	7
Niezdecydowani	83	11	6
Niezamierzający głosować	72	15	13

* Zwolennicy LPR i PSL byli zbyt mało liczni w badanej próbie, dlatego nie uwzględniliśmy ich w analizach szczegółowych

Przekonanie, że wprowadzenie sądów orzekających w drobnych sprawach karnych przez całą dobę i w trybie przyśpieszonym przyczyniłoby się do zmniejszenia przestępczości przeważa wśród zwolenników wszystkich czterech głównych partii politycznych. Wyróżnia się jednak elektorat SLD, w którym prawie dwie piąte ma w tej sprawie wątpliwości. Z drugiej strony najbardziej powszechne przekonanie o skuteczności takiego trybu postępowania notujemy wśród zwolenników Samoobrony - tylko co czternasty z nich uważa, że byłaby to metoda nieskuteczna.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	53	4	1025
Płeć				
Mężczyźni	42	56	2	491
Kobiety	45	50	5	534
Wiek				
18-24 lat	36	62	2	156
25-34	47	52	1	186
35-44	40	59	2	172
45-54	50	45	5	208
55-64	49	48	2	119
65 lat i więcej	38	52	10	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	52	6	378
Miasto do 20 tys.	49	49	3	138
20-100 tys.	41	55	4	211
101-500 tys.	45	54	1	181
501 tys. i więcej mieszk.	44	54	2	117
Wykształcenie				
Podstawowe	43	49	9	293
Zasadnicze zawodowe	40	58	2	265
Średnie	45	53	2	355
Wyższe	49	49	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	49	2	73
Prac. umysł. niż. szczebla	44	56	1	84
Pracownicy fiz.- umysł.	45	55	0	96
Robotnicy wykwalifikowani	45	53	3	88
Robotnicy niewykwalifik.	46	54	0	41
Rolnicy	49	46	5	54
Pracujący na własny rach.	64	36	0	28
Bierni zawodowo				
Renciści	41	47	12	84
Emeryci	46	48	6	226
Uczniowie i studenci	41	56	3	87
Bezrobotni	31	65	4	120
Gospodynie domowe i inni	38	60	3	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	49	49	2	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	48	50	2	78
sekt. pryw. poza rolnict.	45	55	0	208
prywatnym gosp. rolnym	47	46	7	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	57	2	121
301-500	42	52	6	151
501-900	41	56	2	218
901-1200	43	55	2	82
Powyżej 1200 zł	49	47	4	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	55	4	284
Średnie	41	55	4	472
Dobre	50	47	4	269
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	49	49	3	83
Raz w tygodniu	44	51	5	487
1-2 razy w miesiącu	48	48	4	194
Kilka razy w roku	39	60	1	173
W ogóle nie uczestniczy	36	62	2	88
Poglądy polityczne				
Lewica	38	58	4	145
Centrum	47	50	3	306
Prawica	45	54	2	329
Trudno powiedzieć	40	52	8	245

Tabela 2. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	78	21	1	1025
Płeć				
Mężczyźni	78	21	1	491
Kobiety	78	21	2	534
Wiek				
18-24 lat	79	19	2	156
25-34	77	22	1	186
35-44	76	24	0	172
45-54	81	18	1	208
55-64	80	20	1	119
65 lat i więcej	75	24	1	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	91	9	1	378
Miasto do 20 tys.	81	15	4	138
20-100 tys.	72	28	0	211
101-500 tys.	62	36	1	181
501 tys. i więcej mieszk.	66	32	1	117
Wykształcenie				
Podstawowe	81	18	1	293
Zasadnicze zawodowe	76	22	2	265
Średnie	79	21	1	355
Wyższe	72	26	3	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	24	1	73
Prac. umysł. niż. szczebla	81	19	0	84
Pracownicy fiz. - umysł.	70	28	2	96
Robotnicy wykwalifikowani	83	17	0	88
Robotnicy niewykwalifik.	76	20	4	41
Rolnicy	93	7	0	54
Pracujący na własny rach.	84	16	0	28
Bierni zawodowo				
Renciści	81	18	1	84
Emeryci	78	21	1	226
Uczniowie i studenci	81	18	1	87
Bezrobotni	71	26	3	120
Gospodynie domowe i inni	71	29	0	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	83	17	0	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	77	21	2	78
sekt. pryw. poza rolnict.	75	24	1	208
prywatnym gosp. rolnym	93	7	0	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	79	19	2	121
301-500	79	20	0	151
501-900	73	27	0	218
901-1200	79	21	0	82
Powyżej 1200 zł	72	27	1	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	24	2	284
Średnie	78	21	1	472
Dobre	81	18	1	269
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	82	18	0	83
Raz w tygodniu	81	18	1	487
1-2 razy w miesiącu	79	19	2	194
Kilka razy w roku	67	32	2	173
W ogóle nie uczestniczy	74	24	2	88
Poglądy polityczne				
Lewica	75	24	1	145
Centrum	78	21	1	306
Prawica	77	23	0	329
Trudno powiedzieć	81	16	3	245

Tabela 3. Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa? 1 - W ogóle się tego nie obawiam; 2 - Raczej się tego nie obawiam; 3 - Obawiam się, ale nie tak bardzo; 4 - Bardzo się tego obawiam

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	32	46	9	2	1025
Płeć						
Mężczyźni	11	34	46	7	2	491
Kobiety	10	30	46	12	2	534
Wiek						
18-24 lat	9	32	51	7	1	156
25-34	10	27	51	10	1	186
35-44	11	32	43	12	2	172
45-54	9	33	50	5	3	208
55-64	11	38	37	14	0	119
65 lat i więcej	13	31	42	11	4	184
Miejsce zamieszkania						
Wieś	13	35	44	7	1	378
Miasto do 20 tys.	14	36	39	7	4	138
20-100 tys.	8	30	49	8	4	211
101-500 tys.	9	31	47	13	0	181
501 tys. i więcej mieszk.	6	21	57	15	1	117
Wykształcenie						
Podstawowe	12	33	43	10	2	293
Zasadnicze zawodowe	12	33	43	9	2	265
Średnie	10	33	46	10	1	355
Wyższe	5	22	62	9	2	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	8	22	60	9	0	73
Prac.umysł.niż.szczebła	5	30	58	5	2	84
Pracownicy fiz.- umysł.	13	25	45	17	1	96
Robotnicy wykwalifikowani	12	38	44	5	0	86
Robotnicy niewykwalifik.	17	28	43	7	4	41
Rolnicy	7	45	43	3	2	54
Pracujący na własny rach.	9	26	56	9	0	28
Bierni zawodowo						
Renciści	10	35	39	13	3	84
Emeryci	13	32	40	12	3	226
Uczniowie i studenci	6	35	55	3	0	87
Bezrobotni	9	35	47	5	4	120
Gospodynie domowe i inni	19	20	32	26	3	44
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	13	25	54	6	2	130
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	9	36	46	9	0	78
sekt. pryw. poza rolnict.	9	28	53	10	1	208
prywatnym gosp. rolnym	9	52	35	2	2	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	14	31	47	6	2	121
301-500	16	26	45	11	1	151
501-900	9	37	42	9	2	218
901-1200	7	28	52	13	0	82
Powyżej 1200 zł	7	29	56	9	0	74
Ocena własnych war. mater.						
Złe	12	28	47	12	2	284
Średnie	8	35	45	9	3	472
Dobre	13	31	47	7	1	269
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	13	33	37	15	2	83
Raz w tygodniu	10	32	48	8	2	487
1-2 razy w miesiącu	12	29	48	9	2	194
Kilka razy w roku	9	31	48	11	2	173
W ogóle nie uczestniczy	12	37	41	8	2	88
Poglądy polityczne						
Lewica	8	34	46	10	1	145
Centrum	9	31	48	10	1	306
Prawica	13	32	47	5	2	329
Trudno powiedzieć	10	31	43	13	3	245

Tabela 4. Niezależnie od tego, czy obawia się Pan(i) o siebie samego, to czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny? 1 - W ogóle się tego nie obawiam; 2 - Raczej się tego nie obawiam; 3 - Obawiam się, ale nie tak bardzo; 4 - Bardzo się tego obawiam

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	28	46	19	2	1025
Płeć						
Mężczyźni	6	29	48	15	1	491
Kobiety	6	26	44	22	2	534
Wiek						
18-24 lat	4	28	48	18	1	156
25-34	4	24	52	20	1	186
35-44	7	27	38	26	2	172
45-54	6	25	50	16	2	208
55-64	6	38	44	13	0	119
65 lat i więcej	8	29	40	18	4	184
Miejsce zamieszkania						
Wieś	7	33	42	16	2	378
Miasto do 20 tys.	8	28	46	14	3	138
20-100 tys.	4	23	52	18	2	211
101-500 tys.	6	28	41	24	1	181
501 tys. i więcej mieszk.	4	19	52	25	1	117
Wykształcenie						
Podstawowe	8	35	39	15	3	293
Zasadnicze zawodowe	7	30	43	20	1	265
Średnie	5	24	48	21	2	355
Wyższe	3	18	62	16	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	4	16	60	21	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	3	20	59	16	1	84
Pracownicy fiz.- umysł.	8	19	41	31	1	96
Robotnicy wykwalifikowani	7	31	44	17	0	88
Robotnicy niewykwalifik.	7	29	47	11	6	41
Rolnicy	8	40	36	12	3	54
Pracujący na własny rach.	9	16	60	15	0	28
Bierni zawodowo						
Renciści	8	36	39	14	2	84
Emeryci	9	29	41	18	3	226
Uczniowie i studenci	3	31	48	15	3	87
Bezrobotni	2	36	44	17	2	120
Gospodynie domowe i inni	4	14	45	37	0	44
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	7	22	51	19	1	130
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	7	22	53	18	0	78
sekt. pryw. poza rolnict.	5	21	51	21	2	208
prywatnym gosp. rolnym	11	42	35	10	3	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	6	32	48	12	1	121
301-500	8	24	47	18	2	151
501-900	6	30	44	19	2	218
901-1200	4	25	47	23	1	82
Powyżej 1200 zł	5	20	53	21	1	74
Ocena własnych war. mater.						
Złe	8	28	47	16	1	284
Średnie	5	28	43	21	3	472
Dobre	6	27	48	17	1	269
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	31	41	23	1	83
Raz w tygodniu	6	29	45	18	2	487
1-2 razy w miesiącu	7	23	50	16	3	194
Kilka razy w roku	5	24	46	23	3	173
W ogóle nie uczestniczy	8	34	42	14	1	88
Poglądy polityczne						
Lewica	3	27	52	16	3	145
Centrum	5	24	49	21	1	306
Prawica	8	27	44	19	2	329
Trudno powiedzieć	7	35	38	18	3	245

Tabela 5. Stopień osobistego poczucia zagrożenia przestępczością (%)

	Duże	Umiarkowane	Brak poczucia zagrożenia	Liczba osób
Ogółem	20	48	32	1025
Płeć				
Mężczyźni	17	50	32	491
Kobiety	23	45	31	534
Wiek				
18-24 lat	18	53	29	156
25-34	22	53	25	186
35-44	27	40	33	172
45-54	17	53	30	208
55-64	17	44	38	119
65 lat i więcej	19	42	38	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	17	44	39	378
Miasto do 20 tys.	15	47	38	138
20-100 tys.	21	53	26	211
101-500 tys.	27	43	30	181
501 tys. i więcej mieszk.	28	58	14	117
Wykształcenie				
Podstawowe	18	42	39	293
Zasadnicze zawodowe	21	44	34	265
Średnie	22	50	28	355
Wyższe	19	63	18	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	61	18	73
Prac.umysł.niż.szczebła	16	60	23	84
Pracownicy fiz.-umysł.	33	43	24	96
Robotnicy wykwalifikowani	17	49	34	88
Robotnicy niewykwalifik.	14	47	39	41
Rolnicy	12	41	47	54
Pracujący na własny rach.	15	60	25	28
Bierni zawodowo				
Renciści	19	43	38	84
Emeryci	20	42	38	226
Uczniowie i studenci	15	54	31	87
Bezrobotni	20	47	34	120
Gospodynie domowe i inni	39	43	18	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	19	54	27	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	19	54	26	78
sekt. pryw. poza rolnict.	22	53	25	208
prywatnym gosp. rolnym	10	38	52	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	14	51	34	121
301-500	21	50	29	151
501-900	20	46	34	218
901-1200	25	50	26	82
Powyżej 1200 zł	25	51	25	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	48	33	284
Średnie	22	47	31	472
Dobre	19	49	32	269
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	43	30	83
Raz w tygodniu	19	47	33	487
1-2 razy w miesiącu	19	51	30	194
Kilka razy w roku	24	47	28	173
W ogóle nie uczestniczy	15	47	37	88
Poglądy polityczne				
Lewica	18	53	28	145
Centrum	22	51	27	306
Prawica	20	47	33	329
Trudno powiedzieć	21	41	39	245

Tabela 6. Czy w ostatnich pięciu latach stał(a) się Pan(i) ofiarą przestępstwa?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	37	63	1025
Płeć			
Mężczyźni	43	57	491
Kobiety	30	70	534
Wiek			
18-24 lat	47	53	156
25-34	41	59	186
35-44	31	69	172
45-54	40	60	208
55-64	30	70	119
65 lat i więcej	28	72	184
Miejsce zamieszkania			
Wieś	27	73	378
Miasto do 20 tys.	27	73	138
20-100 tys.	43	57	211
101-500 tys.	43	57	181
501 tys.i więcej mieszk.	57	43	117
Wykształcenie			
Podstawowe	29	71	293
Zasadnicze zawodowe	30	70	265
Średnie	44	56	355
Wyższe	48	52	111
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	49	51	73
Prac.umysł.niż.szczebła	38	62	84
Pracownicy fiz.- umysł.	44	56	96
Robotnicy wykwalifikowani	41	59	88
Robotnicy niewykwalifik.	34	66	41
Rolnicy	29	71	54
Pracujący na własny rach.	47	53	28
Bierni zawodowo			
Renciści	35	65	84
Emeryci	29	71	226
Uczniowie i studenci	41	59	87
Bezrobotni	36	64	120
Gospodynie domowe i inni	30	70	44
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	37	63	130
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	46	54	78
sekt. pryw. poza rolnict.	45	55	208
prywatnym gosp. rolnym	31	69	54
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	34	66	121
301-500	34	66	151
501-900	28	72	218
901-1200	51	49	82
Powyżej 1200 zł	51	49	74
Ocena własnych war. mater.			
Złe	33	67	284
Średnie	37	63	472
Dobre	40	60	269
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	22	78	83
Raz w tygodniu	35	65	487
1-2 razy w miesiącu	33	67	194
Kilka razy w roku	44	56	173
W ogóle nie uczestniczy	53	47	88
Poglądy polityczne			
Lewica	48	52	145
Centrum	38	62	306
Prawica	36	64	329
Trudno powiedzieć	29	71	245

Tabela 7. Pojawiła się propozycja, aby powołać działające non stop całą dobę sądy, które w trybie przyspieszonym rozpatrywałyby drobne sprawy karne. Policja i prokuratura w ciągu 48 godzin przedstawiałaby zarzuty, a sąd - w ciągu 24 godzin - wydawał wyrok. Czy, Pana(i) zdaniem, przyczyniłoby się to do zmniejszenia przestępczości czy też nie?

(%)

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	38	16	10	1025
Płeć					
Mężczyźni	39	38	16	7	491
Kobiety	33	39	16	12	534
Wiek					
18-24 lat	34	42	17	7	156
25-34	36	36	20	8	186
35-44	31	43	19	7	172
45-54	38	38	15	9	208
55-64	36	40	19	5	119
65 lat i więcej	39	32	9	20	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	40	14	11	378
Miasto do 20 tys.	41	33	14	12	138
20-100 tys.	35	40	17	9	211
101-500 tys.	40	35	18	7	181
501 tys.i więcej mieszk.	27	42	22	9	117
Wykształcenie					
Podstawowe	37	37	10	16	293
Zasadnicze zawodowe	38	41	12	9	265
Średnie	34	38	22	6	355
Wyższe	34	36	24	5	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	35	37	25	3	73
Prac.umysł.niż.szczębła	26	38	30	6	84
Pracownicy fiz.- umysł.	32	45	17	6	96
Robotnicy wykwalifikowani	44	34	14	8	88
Robotnicy niewykwalifik.	39	36	11	14	41
Rolnicy	28	42	16	14	54
Pracujący na własny rach.	39	46	16	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	34	36	10	20	84
Emeryci	40	34	13	14	226
Uczniowie i studenci	34	42	19	5	87
Bezrobotni	32	44	17	7	120
Gospodynie domowe i inni	52	36	2	10	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	41	23	5	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	26	49	19	6	78
sekt. pryw. poza rolnict.	41	34	17	8	208
prywatnym gosp. rolnym	27	37	20	15	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	43	42	12	3	121
301-500	38	42	12	8	151
501-900	34	37	16	13	218
901-1200	43	32	19	6	82
Powyżej 1200 zł	42	32	22	3	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	32	43	14	11	284
Średnie	38	37	15	10	472
Dobre	37	36	19	7	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	46	39	7	7	83
Raz w tygodniu	37	39	13	11	487
1-2 razy w miesiącu	29	44	16	11	194
Kilka razy w roku	37	35	22	6	173
W ogóle nie uczestniczy	28	30	32	10	88
Poglądy polityczne					
Lewica	30	33	30	7	145
Centrum	35	40	17	8	306
Prawica	47	38	10	5	329
Trudno powiedzieć	26	40	14	20	245